

Zadanie 1.13. Analiza pozostałości środków ochrony roślin w wodach powierzchniowych, rzekach i kanałach, w pobliżu miejsc produkcji roślinnej

Kierownik zadania: dr hab. Dariusz Drożdżyński

Celem zadania była kontrola prawidłowości przestrzegania obowiązujących przepisów prawnych w zakresie stosowania środków ochrony roślin. Monitorowane były pozostałości środków ochrony roślin w wybranych punktach pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych na rzekach i kanałach czternastu województw Polski.

Analiza próbek wód dostarczonych przez WIOŚ związana była z przestrzeganiem art. 55 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009 (Dz. Urz. L 309, str. 1 z 24.11.2009 r.), art. 11 i 14 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/128/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania na rzecz zrównoważonego stosowania pestycydów (Dz. Urz. L 309, str. 71 z 24.11.2009 r.), jak również rozporządzeń wykonawczych do ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin (Dz.U. 2024 poz. 630).

W roku 2025 pobrano zaplanowane 450 próbek wód. Do badań wód powierzchniowych wytypowano 77 punktów pomiarowo-kontrolnych w całej Polsce, za wyjątkiem województwa łódzkiego i mazowieckiego. Próbki były pobierane w miesięcznych cyklach, od kwietnia do października, większość próbek październikowych została dostarczona w listopadzie po zakończeniu poborów przez WIOŚ. Badania prowadzono w pozyskanych próbkach wód dwiema metodami analitycznymi, wykorzystywaną od lat metodą wielopozostałościową, która pozwala na izolację z próbek, a następnie identyfikację 327 substancji czynnych środków ochrony roślin oraz opracowaną na potrzeby zadania metodyką badawczą do oznaczania substancji pojedynczych, tj. glifosatu wraz z jego pochodnymi: glifosynatem amonu i kwasem aminometylofosfonowym (AMPA). Pozostałości poszukiwanych związków bezpośrednio po przyjęciu próbek były ekstrahowane, przenoszone do buteleczek do podajnika próbek i zamrażane do momentu wykonania analizy instrumentalnej.

W wodach powierzchniowych wykryto łącznie pozostałości 57 substancji w metodzie wielopozostałościowej, głównie herbicydy i fungicydy oraz glifosat i AMPA. W 54,5% analizowanych próbek wód znaleziono jedną lub więcej pozostałości środków ochrony roślin. Biorąc pod uwagę rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 29 sierpnia 2019 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi (Dz.U. 2019 poz. 1747), odsetek próbek z sumą pozostałości pestycydów nieprzekraczającą

wartości granicznego wskaźnika jakości wody mieszczącego się w najwyższej kategorii A1 (suma pozostałości pestycydów w pojedynczej próbce powyżej 1 µg/l) wyniósł 94,2% przebadanych próbek wód. W przypadku grupy glifosatu z metabolitami, glifosat wykryto w 6,4% przebadanych próbek wód, AMPA w 34,4%, natomiast nie oznaczono pozostałości glifosynatu amonu.